

บทที่ 6

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน แม้ในประเทศไทยจะยังไม่เคยมีคดีเกี่ยวกับการกระทำความผิดดังกล่าวขึ้นสู่ศาล แต่ในต่างประเทศ โดยเฉพาะในสหรัฐอเมริกา ได้มีคดีเกิดขึ้นแล้วเป็นจำนวนมาก และได้ประสบกับปัญหาความขัดข้องของการบังคับใช้กฎหมายอาญาที่มีอยู่แล้ว เนื่องจากการกระทำความผิดดังกล่าวมีลักษณะแตกต่างไปจากการกระทำผิดอื่นๆ โดยเฉพาะในส่วนของ การกระทำ สำหรับประเทศไทยซึ่งรับเอาเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์จากต่างประเทศมาใช้ ตามเหตุผลก็ควรที่จะต้องประสบปัญหาเช่นเดียวกันในอนาคต

ในการทำความรู้จักกับการกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ จำเป็นที่จะต้องศึกษาให้รู้ถึงเรื่องราวพื้นฐานที่สำคัญๆ เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ แต่ก็ไม่จำเป็นต้องศึกษาให้รู้ลึกถึงขนาดต้องเข้าใจเรื่องในทางเทคนิคที่สลับซับซ้อนของเทคโนโลยีชนิดนี้ พื้นฐานสำคัญที่จำเป็นจะต้องรู้ได้แก่ลักษณะและวิธีการ ตลอดจนขั้นตอนการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องคอมพิวเตอร์ประกอบด้วยอะไรบ้าง และทำงานเกี่ยวกับอะไร ตลอดจนปัจจัยที่ทำให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำงานที่เรียกกันว่าเป็นการประมวลผลข้อมูล อันได้แก่ข้อมูลและคำสั่ง โดยถ้าปราศจากของสองสิ่งนี้แล้ว แม้จะมีตัวเครื่องคอมพิวเตอร์ที่พร้อมจะทำงานอยู่ ก็ไม่อาจทำการประมวลผลข้อมูลให้ตามที่ต้องการได้ เมื่อศึกษาวิจัยพื้นฐานที่สำคัญๆ ดังกล่าวแล้ว ก็จะต้องศึกษาถึงความหมายของสิ่งต่างๆ ที่เรียกกันเป็นศัพท์เฉพาะทางคอมพิวเตอร์นั้นว่าคืออะไร เช่น ชุดคำสั่งหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ หมายถึงอะไรและทำหน้าที่อย่างไร เป็นต้น เมื่อสามารถเข้าใจได้ถึงรูปร่างหน้าตา ตลอดจนการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์เกิดภาพพจน์แล้ว จึงจะมาศึกษาถึงวิธีการกระทำความผิดต่าง ๆ โดยอาศัยขั้นตอนต่าง ๆ ของการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์มาพิจารณาดูว่า ในแต่ละขั้นตอนนั้น อาจมีการกระทำอะไรได้บ้าง ที่จะทำให้เกิดความสูญเสียในระดับที่สามารถเรียกได้ว่าเป็นการกระทำผิดในทางอาญา

การกระทำความผิดทางอาญาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์เท่าที่มลรัฐต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา ได้แยกแยะออกมา อาจแบ่งออกได้เป็น 2 พวกด้วยกัน มลรัฐพวกแรกได้แบ่งแยกความผิดออกเป็น 3 ประการคือ ความผิดฐานเข้าถึง ความผิดฐานแก้ไขเปลี่ยนแปลง และความผิดฐานทำให้เสียหายหรือทำลาย ส่วนมลรัฐพวกที่สองได้แบ่งแยกความผิดออกเป็น 3 ลักษณะด้วยกันก่อน ต่อจากนั้น จึงได้แบ่งย่อยออกไปเป็นการกระทำต่าง ๆ กล่าวคือ ลักษณะแรกได้แก่ ความผิดต่อทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งแบ่งออกเป็น ความผิดฐานแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลง ความผิดฐานทำลาย และความผิดฐานเปิดเผยหรือเอาไปเสีย ลักษณะที่สองได้แก่ ความผิดต่ออุปกรณ์หรืออะไหล่คอมพิวเตอร์ ซึ่งแบ่งออกเป็นความผิดฐานแก้ไขเปลี่ยนแปลงและความผิดฐานทำลาย เอาไปเสีย ทำให้เสียหายหรือทำให้ไร้ประโยชน์ ลักษณะที่สามได้แก่ ความผิดต่อผู้ใช้คอมพิวเตอร์ซึ่งแบ่งออกเป็น ความผิดฐานเข้าถึงและความผิดฐานปฏิเสธการให้บริการ สำหรับความผิดตามที่มลรัฐพวกแรกได้แบ่งแยกออกเป็นความผิดฐานเข้าถึง ความผิดฐานแก้ไขเปลี่ยนแปลง และความผิดฐานทำให้เสียหายหรือทำลายนั้น รัฐบาลกลางแห่งสหรัฐอเมริกาก็ได้ถือตามด้วย และวิทยาลัยนอร์ทเวสต์ได้ทำการวิจัยโดยอาศัยการแบ่งแยกดังกล่าวนี้เนื่องจากเป็นการแบ่งแยกของพวกที่เป็นเสียงส่วนใหญ่

ตามหลักกฎหมายลักทรัพย์ โดยเฉพาะประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 นั้น คำว่า "เอาไป" ศาลได้วางแนวบรรทัดฐานไว้ว่า หมายความว่า พาทรัพย์เคลื่อนที่ไปจากการครอบครองของผู้อื่น ซึ่งเท่ากับว่าต้องมีการกระทำเป็นสองประการ คือ "แย่งการครอบครอง" และ "พาเคลื่อนที่ไป" จึงจะเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ได้ แต่ข้อมูล โปรแกรม เวลา หรือบริการทางคอมพิวเตอร์ เป็นสิ่งสมมุติที่ไม่มีรูปร่างอยู่จริง จึงไม่อาจมีการพาเคลื่อนที่ไปตามความเป็นจริงได้ ไปซึ่งข้อมูลหรือ โปรแกรมคอมพิวเตอร์หรือ เวลาหรือบริการทางคอมพิวเตอร์ที่ไม่มีการพาเคลื่อนที่ไปตามวิธีการทางคอมพิวเตอร์เช่นนี้ จึงไม่อาจเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ตามการแปลความดังกล่าวนี้

ความผิดฐานเข้าถึง เป็นความผิดที่อาจเรียกได้ว่าสำคัญที่สุดของความผิดทางอาญาที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ เนื่องจากความผิดส่วนใหญ่ที่ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างมาก ได้แก่ ความผิดที่เกี่ยวกับการลักขโมย และความผิดฐานเข้าถึงนี้ได้เข้ามามีบทบาทแก้ไขปัญหาข้อขัดข้องในเรื่องการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานลักทรัพย์ ความผิดฐานเข้าถึง เป็นฐานความผิดชนิดหนึ่งซึ่งแตกต่างจากการเข้าถึงที่อาจก่อให้เกิดความผิดในรูปอื่นด้วย เช่น ทำการเข้าถึงเครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูล เพื่อทำให้เสียหายหรือทำลายชุดคำสั่ง เพื่อ

การกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมาย Privacy Act กฎหมายลิขสิทธิ์และกฎหมายเกี่ยวกับระเบียบสถาบันทางการเงินและการควบคุม อัตราดอกเบี้ย โดยความผิดฐานเข้าถึงนี้เป็นความผิดโดยตรงของการเข้าถึงที่ปราศจากอำนาจ หรือเป็นการเข้าถึงที่ประกอบด้วยเจตนาพิเศษตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย ซึ่งลักษณะของการบัญญัติเอา "การกระทำ" ที่เป็นเหตุให้ได้ไปซึ่งประโยชน์หรือทรัพย์สินมาเป็นความผิดนี้ นับว่าเป็นการแก้ไขปัญหาในเรื่องการกระทำที่เป็นการ "เอาไป" ของความผิดฐานลักทรัพย์ ซึ่งเมื่อนำมาใช้กับทรัพย์สินสิ่งของที่มิอยู่ในเครื่องคอมพิวเตอร์ อันเป็นผลผลิตในทางเทคโนโลยีที่ทันสมัยชนิดหนึ่ง ได้ประสพกับความขัดข้องของการแปลความว่าเป็นการ "เอาไป" หรือไม่ และหลักการบัญญัติทดแทนกันเช่นนี้ น่าจะนำมาใช้กับปัญหาในการทำงานเดียวกันที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้ด้วย

ตามหลักกฎหมายเกี่ยวกับความผิดฐานปลอมเอกสารนั้น แม้ประมวลกฎหมายอาญาของไทย มาตรา 264 จะบัญญัติให้การแก้ไขด้วยประการใด ๆ ในเอกสารที่แท้จริงเป็นความผิด แต่สำหรับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงเอกสารจากคอมพิวเตอร์ นอกจากปัญหาในเรื่องของการตรวจสอบร่องรอยของการแก้ไขเปลี่ยนแปลงจากเอกสารนั้น ซึ่งไม่อาจทำการตรวจสอบได้เนื่องจากการดัดแปลงแก้ไขได้กระทำในหน่วยความจำของเครื่องคอมพิวเตอร์ ก่อนที่จะมีการแสดงผลออกมาเป็นเอกสาร โดยการทำงานของเครื่องพิมพ์ในภายหลังแล้ว ยังมีปัญหาสำคัญว่า การแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ในขณะที่ข้อมูลหรือโปรแกรมนั้นกำลังอยู่ในระหว่างส่งผ่านไปมาตามสายโทรศัพย์หรืออยู่ในรูปของสัญญาณไฟฟ้าหรือแรงกระตุ้นทางอิเล็กทรอนิกส์ ย่อมไม่อาจถือว่าเป็นการแก้ไขแก่ "ตัวอักษร ตัวเลข พยางค์ หรือ แผนแบบอย่างอื่น" ตามความหมายในคำนิยามของคำว่า "เอกสาร" ในประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 1(7) แม้ต่อมาข้อมูลหรือคำสั่งที่ได้มีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงแล้วนั้นจะได้ไปบรรจุอยู่ในสื่อหรือวัตถุอันทำให้กลายเป็น "เอกสาร" ชนิดหนึ่ง แต่ในขณะที่ทำการแก้ไขเปลี่ยนแปลงก็ได้กระทำต่อสัญญาณไฟฟ้าหรือแรงกระตุ้นทางอิเล็กทรอนิกส์ ในขณะที่ส่งผ่านไปมาตามสายโทรศัพย์หรือวัสดุทางการสื่อสารอื่น หากใช่เป็นการแก้ไขเปลี่ยนแปลงต่อข้อความที่เป็นรหัสหรือภาษาทางคอมพิวเตอร์ที่บรรจุอยู่ในวัตถุที่เป็นสื่อไม่ ความผิดฐานปลอมเอกสารจึงไม่สามารถนำมาบังคับใช้แก่การกระทำดังกล่าวได้

ตามหลักกฎหมายความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358 บัญญัติให้การทำให้เสียหาย ทำลาย ทำให้เสื่อมค่า หรือทำให้ไร้ประโยชน์แก่ทรัพย์สินของผู้หนึ่งหรือผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยเป็นความผิด แต่ในเรื่องของข้อมูลหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ นอกจาก

จะต้องมีการนิยามความหมายให้รวมอยู่ในคำว่า "ทรัพย์สิน" แล้ว ปัญหาต่อมาก็คือว่า แม้ตามปกติ สิทธิซึ่งเป็นสิ่งสมมุติที่ไม่มีรูปร่างโดยสภาพจะไม่อาจถูกทำให้เสียหายหรือทำลายได้ แต่ข้อมูลหรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์มีข้อแตกต่างจากสิทธิทั้งหลายอยู่ข้างตรงที่อาจมีการทำให้เสียหายหรือทำลายได้ด้วยวิธีการทางเทคโนโลยี เช่น ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์อีกอันหนึ่งสั่งให้เครื่องคอมพิวเตอร์ทำการลบโปรแกรมหรือข้อมูลที่มีอยู่เสียหาย การทำให้เสียหายหรือทำลายโดยวิธีทางเทคโนโลยีซึ่งกระทำต่อสิ่งที่ไม่รูปร่างในทางคอมพิวเตอร์จึงยังเป็นปัญหาอยู่ว่า จะเป็นการทำให้เสียหายหรือทำลายที่เป็นองค์ประกอบของความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 358 หรือไม่ เพราะแม้ผู้กระทำในตอนแรก ซึ่งอาจเป็นการกระทำด้วยการเข้าถึงจะเป็นบุคคลใดบุคคลหนึ่ง แต่การกระทำต่อมาที่เป็นการทำให้เสียหายหรือทำลายโดยตรงนั้น เป็นการกระทำของเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นวัตถุ และไม่อาจนับเป็น Innocent Agent ตามหลักในเรื่องของผู้กระทำความผิดโดยอ้อมแต่อย่างใด

การแก้ไขปัญหาที่เกิดจากความขัดข้องในการบังคับใช้กฎหมายที่มีอยู่แล้ว ดังเช่นการบัญญัติกฎหมายอาญาในความผิดที่เกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ของสหรัฐอเมริกา นั้นนับว่าเป็นหนทางออกของการแก้ไขปัญหาดังกล่าว ได้ดีที่สุด สำหรับกฎหมายที่มีอยู่แล้วของไทยจะเห็นได้ว่ายังไม่เพียงพอต่อการแก้ไขปัญหาของการกระทำที่มีขอบใหม่ ๆ โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเทคโนโลยีสมัยใหม่ในประเทศไทยจึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการบัญญัติกฎหมายพิเศษขึ้นมาเพื่อใช้รับมือกับปัญหาดังกล่าว ประกอบกับเหตุผลที่ว่า แม้แต่สหรัฐอเมริกาซึ่งมีการพัฒนากฎหมายไปไกลกว่าประเทศไทยเป็นอันมาก ตัวอย่างเช่น ได้พัฒนาหลักเกณฑ์ในความผิดฐานลักทรัพย์จาก Larceny Act ซึ่งต้องมีการแย่งการครอบครองและพาเคลื่อนที่ไป (taking and carrying away) เหมือนประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 334 ของไทย ไปเป็น Theft Act ซึ่งไม่ต้องอาศัยหลักเกณฑ์เดิมแล้ว ยังต้องบัญญัติกฎหมายความผิดอาญาเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ขึ้นมาใช้บังคับแก่การกระทำความผิดชนิดใหม่นี้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น จึงแสดงให้เห็นถึงปัญหาและความสำคัญของความผิดประเภทใหม่นี้ได้เป็นอย่างดี

ทางออกของการแก้ไขปัญหามาจากการบังคับใช้กฎหมายเดิมที่มีอยู่แล้วที่ไม่สามารถจะนำมาใช้กับการกระทำความผิดทางอาญาที่เกิดขึ้นใหม่ และเป็นเรื่องเอกเทศพิเศษเฉพาะอย่าง โดยเฉพาะที่เป็นความผิดที่มีปัญหาซับซ้อนและหลายปัญหารวมอยู่ในเรื่องเดียวกันนั้น เป็นวิธีการที่ดีเยี่ยมในหลายประการ กล่าวคือ การบัญญัติกฎหมายใหม่สามารถที่จะสร้างแบบให้เหมาะแก่การจำแนกแยกแยะอย่างตรงกับเรื่องตามความต้องการ สามารถที่จะมีคำจำกัดความและข้อยกเว้นที่

ชัดแจ้งและอย่างเต็มที่ สามารถกำหนดโดยทางอ้อมแก่ขอบเขตของวิจิตรนิพนธ์ และรูปแบบของการนิพนธ์ อีกทั้งระดับของโทษทัณฑ์ล้วนสามารถที่จะปรับปรุงให้เหมาะแก่ปัญหาพิเศษของสภาวะการณ์ใหม่ดังกล่าว

การพัฒนากฎหมายให้ทันกับสภาวะการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นสิ่งที่จำเป็น และเป็นเรื่องปกติธรรมดาของความพยายามของมนุษย์ที่จะรักษาความยุติธรรมให้เป็นที่ไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องยิ่งขึ้น สังคมของมนุษย์เป็นสิ่งที่ไม่เคยหยุดนิ่ง กฎหมายซึ่งเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อใช้วางกฎเกณฑ์มาตรฐานให้แก่การปฏิบัติตนของบุคคลที่อยู่ในสังคมจึงต้องเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงตามไปด้วยอย่างไม่มีที่สิ้นสุด และการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอันเป็นการพัฒนาให้ดีขึ้น และให้ทันกับเหตุการณ์ในสังคมนั้น ก็เป็นหน้าที่ของผู้ริ่กฎหมายในอันที่จะอำนวยให้เกิดขึ้นด้วยความสำนึกต่อความรับผิดชอบในฐานะที่ตนเป็นส่วนหนึ่งในสังคม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย